

SZENT LÁSZLÓ (1045-1095)

Árpád-házi magyar király (ur. 1077-1095)

Lengyelországban született I. Béla magyar király és Richéza (Rixa) lengyel hercegnő fiaként, amikor apja (Vazul fia) még mint herceg száműzetésben volt. 1050 körül költözött szüleivel Magyarországra. Nevelője Leodvin bihari püspök, a korabeli frank-lotaringiai egyházi reformszellem képviselője. László még fel sem serdült, máris küzdelmes időket kellett átélnie: a testvérharcot I. András király és apja, Béla herceg, majd az évekig húzódó viszályt Salamon király és Géza bátyja között. Apja halála (1063) után bátyjával, Gézával együtt a számukra kijelölt keleti országrész hercegségébe vonult vissza, átengedve a trónt az 1057-ben kisgyermekként megkoronázott unoka-

Szent László herma, Győri székesegyház testvérének, Salamonnak. Az ország védelmében mint fiatal herceg korán kitűnt **vitészségével**, 1068-ban a **cserhalmi ütközetben** – ehhez kötődik leghíresebb legendája: megmenti a kun vitéz által elrabolt magyar lányt – a keletről betört *besenyők és kunok*, 1071-ben a Nándorfehérvárt s a Szerémséget elfoglaló *bizánciak* elleni **győztes hadak** egyik **vezére**. **Népszerűségét** katonai erényein kívül emelte jó megjelenése, magas, izmos termete, „**fejfel kimagasló**” volta – a magyar legendában, de kortárs francia megfigyelők is: **elegantissimus rex**ként emlegetik. Ehhez járult bensőséges, **mély vallásossága**. A bajbajutottakat védő, megszabadító jóindulata tette az európai **keresztény lovagkirály** mintaképévé, egyik legelső képviselőjévé. 1074 márciusában a **mogyoródi csatában** Gézával egyesült serege legyőzte Salamon hadát, aki elvesztette királyi hatalmát. László bátyja, I. Géza halála után került trónra. Nem törekedett a hatalomra, az elűzött Salamon király életében nem is koronáztatta meg magát, a pogánylázadások és a testvérharcok után **Szent István államának megszilárdítását** tartotta a legfontosabbnak. Uralkodása sorsdöntő volt történelmünkben. Kiváló uralkodói képességével, vitészségével és életszentségével kivezette a magyarságot a belviszályokból, és megmentette a külső támadásoktól. Külpolitikája az ország függetlenségét, tekintélyének emelését is előmozdította. László kétszer házasodott. Első felesége nevét nem ismerjük, valószínűleg magyar főúri lány volt. Ebből a házasságból született lánya Jarosláv orosz herceg felesége lett. Majd özvegységre jutva 1079-ben szövetségese, Rheinfeldi Rudolf német ellenkirály lányát, **Adelheidet** vette feleségül, akitől Iréne nevű leánya született; ő II. Komnenosz János császár felesége lett és *bizánci nevén*: **Priszka, Piroska** a bizánci egyház egyik legtiszteltebb **női szentje**. 1080-ban Salamon

meghódolt Lászlónak, akitől birtokokat kapott, de ismételt lázadása után László a visegrádi várba záratta. **1083-ban szentté avattatta**: András és Benedek zoborhegyi remeteket, **Gellért püspököt, István királyt és Imre herceget**. Ezzel a „szent királyok nemzetségének” nevezett Árpád-háznak is új, keresztény és nemzetivé váló családi hagyományokat teremtett, és erősítette külpolitikai koncepcióját, miszerint Magyarországot önálló szentjei révén méltó hely illeti meg az európai keresztény államok közösségében. Apátságokat, püspökségeket alapított, templomokat építtetett. Uralkodása alatt kezdődött a nyugati gyepük mentén örökös **székelyek** áttelepítése Biharba, majd a keleti határszélre. 1091 tavaszán nővére, Ilona királyné hívására Zvojnimir horvát király gyermektelen halála után **elfoglalta Horvátországot** és I. Géza fiát, Álmost horvát királlyá tette. Terjeszkedését azonban Dalmácia felé inkább nem folytatta. 1091 nyarán a Pongács vize mellett legyőzte a zsákmányoló **kunokat**, szétverte bosszúhadjáratra érkező társaikat. **Törvényei** különleges szigorral büntették a tolvajokat; a szabadokat jobban, mint a szolgákat. Utolsó éveiben intézkedéseivel nemcsak a német szövetséget, hanem a **francia-magyar** egyházi és művelődési kapcsolatokat is erősítette – **Somogyvár** szerzetesei csak franciák lehettek, és francia szolgálónépek falvai települtek a kolostor mellé, építő kézművesekkel. IV. Vilmos toulouse-i gróf az első kereszties hadjáratot 1096-ban meghirdető II. Orbán pápa híve meg is látogatta még Lászlót, rábeszélve egy szentföldi zarándokútra. A tervet László elfogadta, s készült rá, de a végrehajtásban halála megakadályozta. Először Somogyváron temették el, majd **Nagyváradra** vitték át, ahol sírja kultuszhely – a magyar Compostela – s csodák színhelye lett. Magyar szokás szerint földi maradványaival együtt temették el azt az ereklyetartót és aranyláncot, amelyet életében a király oltalmazó célzattal a nyakában hordott, továbbá zafírral ékesített aranygyűrűjét. A sír mellett, esetleg a sekrestyében őrizték kétélű csatabárdját, ezüstkürtjét. Mellszobrot készítettek a fejcsontok, kar alakú tartókat a kéz csontjai számára. Ezeket ünnepi körmenetekben körülhordozták Váradon, egyébként az oltáron tartották: **Szent László hermája**. Így lett Várad a leghíresebb középkori nemzeti szentélyünk. **III. Celesztin pápa** III. Béla király uralkodása alatt, **1192-ben szentté avattatta**. Legendája 1200 körül készült el, de a krónikákban a hercegkorában történt győzelmeiről kortárs énekmondókra, feljegyzőkre valló, korhű részletek őrződtek meg. **Védőszentje**: a katonáknak, lovagoknak, bírónak, törvénykezőknek, és védelmezője a női tisztaságnak. **Kultusza**: Magyarország, s főként Erdély patrónusa. A hagyomány – Szent Istvánnal és Szent Imrével – a **Magyar Háromkirályok** között tartja számon, mert ők vezették el a magyar népet Krisztushoz. Jellemében a harcos nomád férfieszmény és az európai lovagideál ötvöződött. A középkori magyar **mondák** és legendák egyetlen szentünket sem magasztalták annyira, mint Lászlót. Halála után hamarosan az a hagyomány járta, hogy a kegyes királyt nemzete három évig megtépett ruhában gyászolta. **Ünnepe**: június 27.